

การบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา
ตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก*
THE EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF VOCATIONAL AND UPPER
SECONDARY CURRICULUM (DUAL EDUCATION)
IN THE EASTERN SPECIAL DEVELOPMENT ZONE

ธิติมาวดี สกุลศิลป์ศิริ

Dhitimawadee Sakulsilsiri

สมบุญ บุรศิริรักษ์

Somboon Burasirirak

มารุต พัฒนาผล

Marut Phataphol

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: dhitimawadee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สร้างแนวทาง และ ประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ 1) ศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา กลุ่มเป้าหมายได้มาโดยวิธีเลือกเฉพาะเจาะจง 70 คน คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความ ต้องการจำเป็น แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสัมภาษณ์ ทุกเครื่องมือ ครอบคลุมการบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการ จำเป็น สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง 2) สร้าง แนวทางการบริหารจัดการศึกษาฯ จัดอภิปรายกลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ เอกสารประกอบ และแบบบันทึก สร้าง แนวทางการบริหารจัดการตามวิธีระบบ ครอบคลุมการบริหาร 5 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหา ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาฯ

* Received 15 June 2022; Revised 26 June 2022; Accepted 29 June 2022

มีความเหมาะสมระดับมาก การจัดทำแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ 1 ชุด 26 กิจกรรม 3) ประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ โดยสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ 2) เอกสารประกอบการสัมมนา 3) แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยพบว่าผลการประเมินทุกด้าน มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, การศึกษาเรียนร่วม, หลักสูตรทวิศึกษา, เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

Abstract

The objectives of this research article were to explore study the current conditions and problems; to create guidelines and to assess the guidelines for educational administration in vocational and upper secondary curriculum (dual education) in the Eastern Special Development Zone, by R&D methodology. The steps were as follows: 1) to study the current conditions and problems with educational administration in vocational and upper secondary curriculum (dual education). The subject group was obtained by purposive sampling and consisted of 70 people. The tools used were five issues: a needs assessment form; opinion questionnaires on current conditions and problems, a satisfaction assessment form. The results revealed the following: there were needs in all five areas at a medium level; there were current conditions in educational administration at a medium level; there were problems at a medium level; and the stakeholders were satisfied at a medium level, which was appropriate at the highest level. 2) the creation of a guidelines for the educational administration (dual education). The tools used were: draft guidelines for the educational administration; documents for organizing group discussions; group discussion record forms. The results showed that the guidelines for the creation of an educational administration document with content based on the system approach framework. It covered all five aspects of administration area, namely: administration; academic administration; personnel administration; budget administration; and media, innovation and technology administration, which was appropriate at the highest level. 3) to assess the guidelines for educational administration in the vocational and upper secondary curriculum (dual

education). The tools included: a document on guidelines for educational (dual education); and an assessment form. The results showed that the guidelines for the educational administration (dual education) in the Eastern Special Development Zone by assessing four aspects: accuracy, suitability, feasibility and usefulness and all aspects were at the highest level

Keywords: Curriculum Administration, Dual education, Dual Education Curriculum, Eastern Special Development Zone.

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุดหน้าและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกาภิวัตน์เป็นความต้องการจำเป็นที่สำคัญ เพื่อให้สังคมอยู่รอดอย่างยั่งยืน จึงต้องแก้ปัญหาและพัฒนาในทุกด้านไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่เสนอว่า ปัญหาและความต้องการพัฒนาประเทศต้องพึ่งพาแรงงานชั้นฝีมือที่ได้มาตรฐาน มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง แต่ประเทศไทยยังขาดแคลนแรงงานและต้องเร่งการผลิตโดยเร่งด่วน ในอนาคตมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะวิชาชีพสูง เช่น ด้าน ICT และทักษะอื่น ๆ ที่สามารถสนองความต้องการขององค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชน ยังขาดการส่งเสริมพัฒนาทักษะวิชาชีพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ เพื่อต่อยอดในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ในขณะที่คุณภาพการจัดการอาชีวศึกษามีระดับต่ำกว่าที่ตลาดแรงงานต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมของบิดามารดา ผู้ปกครองที่ไม่นิยมส่งเสริมลูกหลานเรียนด้านวิชาชีพ แต่ส่งเสริมให้เรียนสายสามัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ซึ่งไม่สามารถสนองความต้องการของประเทศได้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 12 ว่าสิ่งที่ต้องดำเนินการ คือ 1) การสร้างระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่เสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ทั้งระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เทคโนโลยี และภาคธุรกิจด้านการบริการ ในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) พยายามให้สอดคล้องกับทิศทางนโยบายประเทศไทย 4.0 2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรที่กำหนดมาตรฐานและคุณวุฒิวิชาชีพ ให้สามารถเทียบโอนวุฒิการศึกษาจากประสบการณ์และการทำงานจริง และ 3) สร้างความพร้อมของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่ ไปสู่ทิศทางการทำงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้นจึงควรมุ่งจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ เพราะการสำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำเป็นความปรารถนาสูงสุดของนักเรียนทุกคน ซึ่งควรมีทั้งความรู้ ทักษะ และจบสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ซึ่งในแผนพัฒนาฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2569) ก็กำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์สำคัญด้วยเช่นกัน

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศ และตราพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 (พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561, 2561) เป็นแหล่งงานของอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ เป็นตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญทั้ง 5 อุตสาหกรรมเดิม และ 5 อุตสาหกรรมใหม่ (ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580), 2561) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้มีโครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เริ่มดำเนินการปีการศึกษา 2559 มุ่งพัฒนานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีความรู้พื้นฐานทั้งในวิชาสามัญและอาชีพ มีทักษะพื้นฐานวิชาชีพ หลังเทียบโอนผลการเรียนและเรียนรายวิชาอาชีพที่กำหนดเพิ่มเติมแล้วจะได้รับวุฒิ ปวช. ด้วย และสามารถจะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ทันที จึงเป็นอีกเส้นทางหนึ่งในการเพิ่มกำลังคนอาชีวศึกษาได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ระบุไว้ว่าผลผลิตการอาชีวศึกษายังไม่ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เป็นการร่วมมือกันทั้งสองสถานศึกษาสองสังกัด เพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนเพื่อป้อนสู่ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตพัฒนาพิเศษ (EEC) เป็นเขตอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานฝีมือและรองรับ 10 อาชีพเป้าหมายพิเศษ ประกอบด้วย 5 อาชีพเดิมที่มีศักยภาพ และ 5 อาชีพใหม่ที่ทันสมัยและเน้นเทคโนโลยีขั้นสูง จึงมีความต้องการแรงงานแตกต่างจากพื้นที่อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559) หลักสูตรและการจัดการศึกษาเรียนร่วม (ทวิศึกษา) จึงจำเป็นต้องปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่หลักสูตรทวิศึกษาเดิมมีเพียง 9 สาขาวิชา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร พ.ศ. 2556 เท่านั้น จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น เมื่อนักเรียนเรียนจบหลักสูตรทวิศึกษาแล้วจะได้รับ 2 วุฒิการศึกษา ได้แก่ วุฒิ ม.6 และวุฒิ ปวช. ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งรายวิชาเรียนและการเทียบโอนผลการเรียนด้วย รวมทั้งด้วยความเห็นชอบของทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้วย หากการดำเนินการตามนโยบายนี้ประสบผลสำเร็จก็จะส่งผลให้การบรรลุนโยบายการเพิ่มสัดส่วนของผู้เรียนสายวิชาชีพให้สูงขึ้น เมื่อเทียบกับสายสามัญได้ มีแรงงานฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น รวมทั้งสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ดังนั้น หากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกสามารถมีหลักสูตรและการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วม (ทวิศึกษา) อย่างเหมาะสม มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพได้ ก็จะอำนวยความสะดวกให้แก่แก่นักเรียนและเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและสังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

1.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนที่การจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่ตั้งอยู่ใน 2 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรีและระยอง รวมจำนวน 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2563) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Performance) ในโรงเรียนและวิทยาลัยที่ร่วมกันจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง และในวิทยาลัย คือ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และบุคลากร

1.1.2 กลุ่มเป้าหมายได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้ 1) กลุ่มเป้าหมายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ครู 12 คน บุคลากร 1 คน นักเรียน 40 คน และผู้ปกครอง 10 คน รวม 65 คน และ 2) กลุ่มเป้าหมายในวิทยาลัย รวม 5 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ครูอาจารย์ 3 คน บุคลากร 1 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน จากโรงเรียน 1 โรง วิทยาลัย 1 แห่ง ซึ่งเป็นคู่สัญญา

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 แบบประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) รวม 25 ข้อ เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการบริหารวิชาการ 3) ด้านการบริหารบุคคล 4) การบริหารงบประมาณ และ 5) การบริหารสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC = 0.80 - 1.00) และมีค่าความเชื่อมั่น = .867 ซึ่งเป็นค่าดัชนีแอลฟาของครอนบาค

1.2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร 2 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และผู้บริหารวิทยาลัย 1 คน ที่รับผิดชอบบริหารโครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวม 15 ข้อ ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC = 0.80 - 1.00)

1.2.3 แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายทั้งในโรงเรียนและวิทยาลัย มี 25 ข้อ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC = 0.80 - 1.00) ซึ่งเป็นค่าดัชนีแอลฟาของครอนบาค

1.2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสีย ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายทั้งในโรงเรียนและวิทยาลัย ที่มีต่อสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวม 30 ข้อ ครอบคลุมการบริหาร 5 ด้าน มีค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC = 0.8 - 1.00) และมีค่าความเชื่อมั่น = .901 ซึ่งเป็นค่าดัชนีแอลฟาของครอนบาค

1.2.5 แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสีย ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายทั้งในโรงเรียนและวิทยาลัย ที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวม 25 ข้อและครอบคลุมการบริหาร 5 ด้าน ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC = 0.80 - 1.00) และมีค่าความเชื่อมั่น = .887 ซึ่งเป็นค่าดัชนีแอลฟาของครอนบาคการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.2.5.1 แบบประเมินความต้องการจำเป็น แบบประเมินสภาพปัจจุบันและปัญหา และแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

(1) การร่างเครื่องมือฯ และตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

(2) วิเคราะห์ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์/เนื้อหาการบริหาร (Index of Objective Congruence: IOC) 5 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

(3) ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะโดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(4) นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่เลือกมา โดยมีผู้แทนจากทุกกลุ่ม (ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง รวม 20 คน) ซึ่งเป็นคนละโรงเรียนกับการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าดัชนีแอลฟาของครอนบาค

(5) ตรวจสอบ โดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์ตามจำนวนที่กำหนด

1.2.5.2 แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

(1) การร่างแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบคุณภาพ
เบื้องต้นโดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดย
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

(2) วิเคราะห์ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา เพื่อหา
ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์/เนื้อหาการบริหาร (IOC) ทั้ง 5 ด้าน โดย
ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

(3) ตรวจสอบและให้ ข้อเสนอแนะโดย
คณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าดัชนี
แอลฟาของครอนบาค

(4) ตรวจสอบ โดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์ตามจำนวนที่กำหนด

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 ประสานงานและเตรียมความพร้อม โดยผู้วิจัยประสานกับผู้ให้
ข้อมูลสำคัญเพื่อการนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประเมิน การสอบถาม
และการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1.3.2.1 ประเมินความต้องการจำเป็น สอบถามความ
คิดเห็นและประเมินความพึงพอใจ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 70 คน ทั้งในโรงเรียนและ
วิทยาลัย

1.3.2.2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในโรงเรียน จำนวน
16 คน ในวิทยาลัย 2 คน

1.4 การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การจำแนกกลุ่ม
ประเด็นสำคัญ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการแจกแจงความถี่

1.4.2 วิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานเชิงพรรณนา ได้แก่
การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล
เชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การสร้างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และให้เกียรติเข้าร่วมการจัดอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 6 คน ผู้อำนวยการวิทยาลัย 3 คน และศึกษานิเทศก์ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 1 คน รวม 10 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 เอกสารร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาขึ้น มีเนื้อหาครอบคลุมการบริหาร 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 8 กิจกรรม 2) ด้านการบริหารวิชาการ 9 กิจกรรม 3) ด้านการบริหารบุคคล 5 กิจกรรม 4) ด้านการบริหารงบประมาณ 5 กิจกรรม และ 5) ด้านการบริหารสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 3 กิจกรรม รวม 30 กิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีองค์ประกอบตามวิธีระบบ คือ ปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ

2.2.2 แบบบันทึกการจัดอภิปรายกลุ่ม เป็นแบบบันทึกของผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมแบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) เพื่อประกอบพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นเอกสารแสดงรายละเอียดของกิจกรรมการบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมการบริหาร รวม 30 กิจกรรม ครอบคลุม 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี รวม 30 กิจกรรม มีขั้นตอนการสร้าง โดยประยุกต์ใช้ขั้นตอนของการสร้างและพัฒนาแบบ (Model Development Step)

2. การสร้างแบบบันทึกข้อเสนอแนะ (แบบเขียนข้อความลงในช่องว่าง เรียงตาม 5 ด้านการบริหารกิจกรรม เรียงลำดับตามกิจกรรม พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 การร่างเครื่องมือฯ และตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.2 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์กับเนื้อหาการบริหาร (IOC) 5 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

2.3 ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะโดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.4 ตรวจสอบ โดยคณะกรรมการควบคุมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ปรับปรุงตามข้อแนะนำ และจัดพิมพ์ตามจำนวนที่กำหนด

3. การสร้างเอกสารประกอบการจัดอภิปรายกลุ่ม ประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ รายละเอียดการจัดอภิปรายกลุ่ม (วัตถุประสงค์ ขั้นตอน/วิธีการ บทบาทผู้เกี่ยวข้อง) โดยมีขั้นตอนเช่นเดียวกับข้อ 2

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) บันทึกผลการอภิปรายกลุ่มและรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยจัดการอภิปรายกลุ่มและใช้เครื่องมือวิจัยข้างต้น ได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในการเขียนข้อเสนอแนะ พร้อมประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2.4 การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การจัดกระทำข้อมูล โดยจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลผลที่ได้รับจากการอภิปรายกลุ่มของการบริหารในแต่ละด้าน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การบริหารวิชาการ 3) การบริหารบุคคล 4) การบริหารงบประมาณ และ 5) การบริหารสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.2.1 วิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

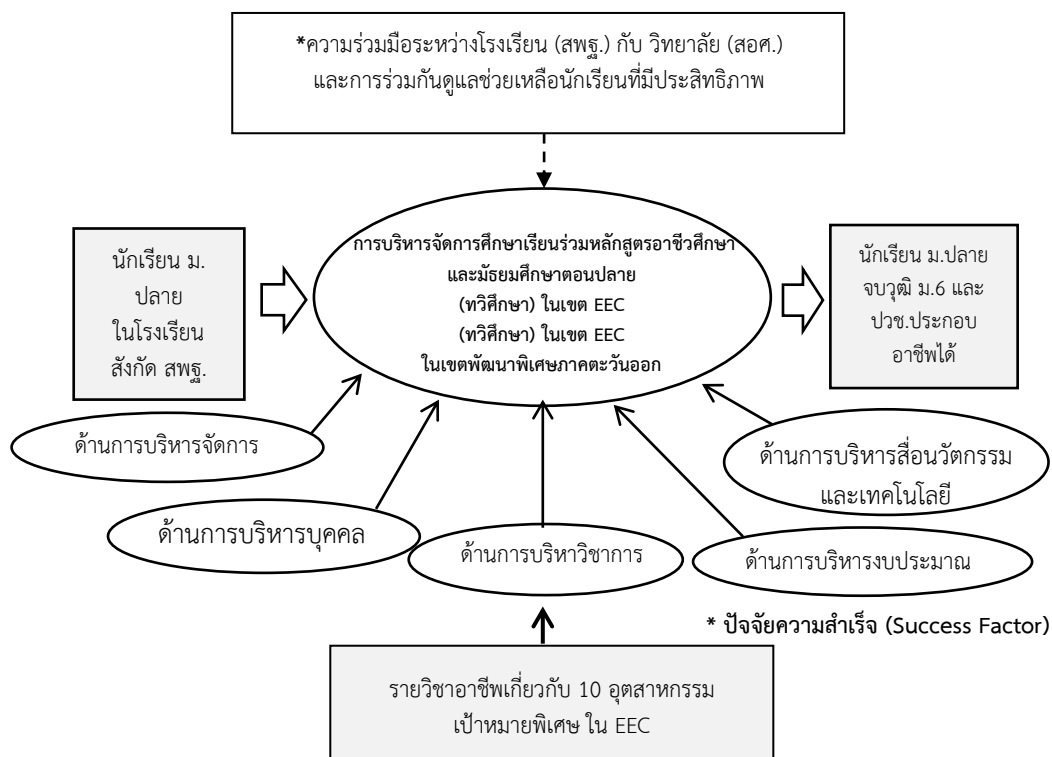
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย คณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ที่รับเชิญเข้าร่วมการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารใน

ส่วนภูมิภาค ผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารวิทยาลัย ซึ่งทุกท่านมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

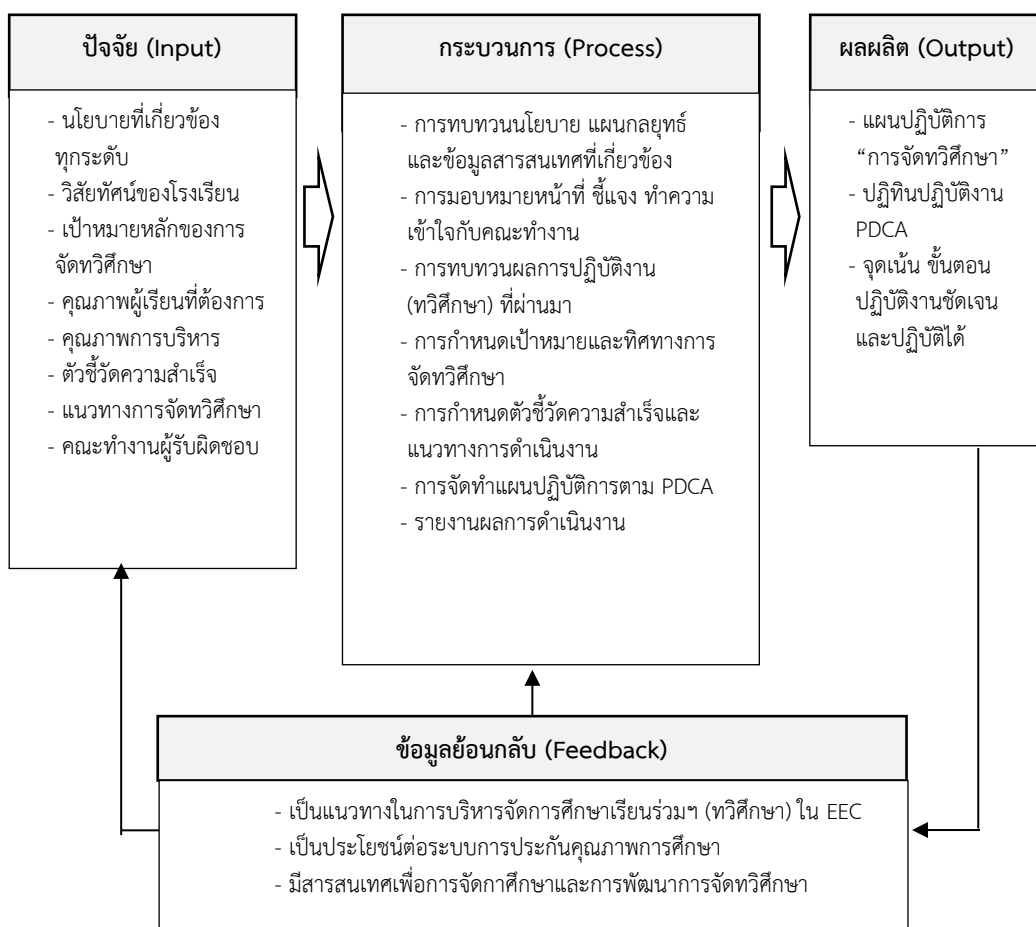
3.2.1 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ครอบคลุมการบริหาร 5 ด้าน รวม 26 กิจกรรม จึงสรุปเป็นผังโน้ตส์ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงผังโน้ตส์ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่เหมาะสม

ตัวอย่าง กิจกรรมการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมๆ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังภาพประกอบ 2

ภาพที่ 2 แสดงแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมๆ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย ผังมโนทัศน์ 1 ผัง และกิจกรรมการบริหาร รวม 26 กิจกรรมตามกรอบวิธีระบบ (System Approach) มียุทธศาสตร์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับ ดังภาพประกอบ 2 และกรอบคลุุมการบริหาร ทั้ง 5 ด้าน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. โดยนำข้อเสนอแนะและผลการประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมๆ (ทวิศึกษา) ที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 มาพิจารณาจัดกลุ่ม เรียบเรียง และเขียนเป็นเอกสารแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมๆ

(ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จาก 30 กิจกรรม เหลือ 26 กิจกรรม แต่ยังคงสาระสำคัญที่ครบถ้วน

2. นำส่งให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและพิจารณาคุณภาพ แล้วจัดพิมพ์ตามจำนวนที่กำหนด เพื่อใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

2.2.2 แบบประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ใช้ในการประเมินคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีความถูกต้อง ตามหลักการบริหารสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาเรียนรู้ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) มีความเหมาะสม ในการจัดการศึกษาเรียนรู้ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3) ความเป็นไปได้ในการนำไปจัดการศึกษาเรียนรู้ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 4) มีประโยชน์ ในการจัดการศึกษาเรียนรู้ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งพิจารณาคุณภาพโดยคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.2.2.1 โดยนำข้อเสนอแนะและผลการประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ (ทวิศึกษา) จากการวิจัยระยะที่ 2 รวม 30 กิจกรรม มาพิจารณา จัดกลุ่ม เรียบเรียง แล้วได้จัดทำเป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวม 26 กิจกรรม แต่ยังคงสาระสำคัญที่ครบถ้วน

2.2.2.2 นำส่งให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร ตรวจสอบและพิจารณาคุณภาพ แล้วจึงจัดพิมพ์ตามจำนวนที่กำหนด เพื่อใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามวัน เวลา ที่กำหนด เก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2.4 การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การจัดทำข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การจำแนกและจัดกลุ่มข้อเสนอแนะที่ได้รับ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการแจกแจงความถี่

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยทั้ง 3 ระยะ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา) 2) การสร้างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา) 3) การประเมินการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สรุปผลได้ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวีศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สรุปผลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา พบว่า การบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า มีความต้องการจำเป็น อยู่ในระดับปานกลาง มีสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับ พบว่า ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนด้านอื่น ๆ พบน้อย ดังนี้

1.2.1 โรงเรียนและวิทยาลัย มุ่งมั่นดำเนินงานตามโครงการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แต่ยังขาดทรัพยากรที่จำเป็น ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ขาดการสร้างการรับรู้และสร้างความตระหนักอย่างต่อเนื่อง แต่นโยบายกลับเปลี่ยนแปลงไป การประสานงานระดับนโยบายระหว่างส่วนราชการไม่ต่อเนื่องสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีนโยบายให้จัดการเรียนการสอนในลักษณะ “ห้องเรียนอาชีพ” ซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้น เมื่อนักเรียนจบหลักสูตรแล้วได้วุฒิบัตรเฉพาะเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ได้รับวุฒิ ปวช.

1.2.2 ยังขาดแคลนปัจจัยการบริหาร ทั้งด้านงบประมาณและบุคคล มีกระบวนการบริหารที่ดี แต่ในบางส่วนอาจยังขาดประสิทธิภาพ ยังมีส่วนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียน และนักเรียนมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการเดินทางไปเรียนที่วิทยาลัย

1.2.3 หลักสูตรการศึกษาเรียนรู้ร่วม (ทวีศึกษา) ควรร่วมกันพิจารณาเลือกรายวิชาอาชีพให้เหมาะสมกับบริบทแต่ละโรงเรียน และควรเลือกรายวิชาที่จะเป็นพื้นฐาน

10 อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และพบอีกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ นักเรียนมีระดับผลการเรียนต่ำ รวมทั้งนักเรียนบางคนยังขาดความรู้และทักษะพื้นฐานวิชาชีพที่จำเป็น

2. สรุปผลการสร้างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สรุปผลดังนี้

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการอภิปรายกลุ่ม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายทุกระดับควรเอื้อต่อการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) และควรมีการร่วมจัดทำหลักสูตรทวิศึกษาใหม่ ให้ทันสมัย มีการบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าโครงการทวิศึกษาเป็นโครงการที่ดี มีประโยชน์ และสมควรดำเนินการต่อไป

2.2 โรงเรียนและวิทยาลัย ควรร่วมกันเลือกรายวิชาทั้งรายวิชาหลักสูตร ปวช. และรายวิชาที่เป็นพื้นฐานรองรับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน นักเรียนควรได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงให้มาก เพื่อพัฒนาทักษะ ควรมีการการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ปัญหาที่พบคือนักเรียนระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่ำ (ต่ำกว่า 2.00) ไม่สามารถเทียบโอนผลการเรียนแล้วเทียบให้วุฒิ ปวช.ได้ ในขณะที่นักเรียนสามารถจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3 การประสานงานความร่วมมือคือปัจจัยความสำเร็จ ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้ทำ ทำฝ่ายเดียวหรือทำร่วมกัน มีกระบวนการอย่างไร ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจและสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ

2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) สรุปได้ดังนี้

2.2.1 ร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการบริหารจัดการ 8 กิจกรรม ด้านการบริหารวิชาการ 9 กิจกรรม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 กิจกรรม และอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 กิจกรรม และมีความเห็นพ้องกันว่าด้านการบริหารวิชาการ ควรมี 6 กิจกรรม

2.2.2 ร่างแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการบริหารบุคคล 5 กิจกรรม ด้านการบริหารงบประมาณ 5 กิจกรรม ซึ่งพบว่าทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และควรคงไว้ 5 กิจกรรม และด้านการบริหารสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 3 กิจกรรม พบว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเห็นพ้องกันว่า ด้านการบริหารสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี ควรคงไว้ 3 กิจกรรม และโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ปรับปรุงและลดรายการกิจกรรมลงเหลือ 26 กิจกรรม

ผู้วิจัยนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด เพื่อพิจารณาคุณภาพและใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

3. สรุปผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนี้

3.1 ผลการประเมินแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกกรายด้านของแนวทางการบริหาร พบว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ด้าน

3.2 ผลการประเมินแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยภาพรวมพบว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่า ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก คือ ความร่วมมือของส่วนราชการ (สพฐ. และ สอศ.) และความร่วมมือของสองหน่วยงาน (โรงเรียนและวิทยาลัย) ซึ่งควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และสนับสนุนปัจจัยการบริหารอย่างเพียงพอด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่พบว่า มีสภาพปัจจุบันของการบริหารทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในการปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ ความพึงพอใจ ซึ่งสะท้อนว่าการดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งอาจมีสาเหตุปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล ด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งด้านความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่นักเรียนควรมี ล้วนเป็นอุปสรรคในทางปฏิบัติ แต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลับมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการนี้เป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเป้าหมายเพื่อการเพิ่มกำลังคนอาชีวศึกษา ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพโดยสมัครใจ เมื่อจบหลักสูตรนี้แล้วจะได้รับวุฒิการศึกษา ทั้งวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และสามารถจะประกอบอาชีพได้ ความเห็นส่วนใหญ่พบว่าการจัดทวิศึกษาเป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์มาก ผู้เกี่ยวข้องมีความพร้อมและยินดีในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนและชุมชน ถึงแม้จะมีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ แต่สามารถจะปรับให้ดีขึ้นกว่าที่ผ่านมาได้ แต่หากกระทรวงศึกษาธิการยกเลิกนโยบายนี้ไปจักเป็นการสูญเสียประโยชน์และคุณค่าของโครงการที่มีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ในการสร้างและการประเมินแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมๆ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยยึดตามกรอบของวิธีระบบ (System Approach) ซึ่งมีองค์ประกอบครบถ้วน ทั้งปัจจัย กระบวนการ ผลผลิตและข้อมูลย้อนกลับ โรงเรียนสามารถจะนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดีและมีประโยชน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมๆ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นี้สามารถนำไปปฏิบัติใช้จริงในโรงเรียน เพราะพบว่ามีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมๆ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อันจะบังเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคมสืบไป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นก้าวสำคัญในการผลักดันให้มีการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่กล่าวไว้ว่าเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีศักยภาพพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน จะสนองความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้ในอนาคต รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมของประเทศ ความต้องการของตลาดแรงงานในภาคการผลิตและบริการ ในยุคจะนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 ที่จำเป็นต้องขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการปรับเปลี่ยนจากการให้บริการพื้นฐานไปเป็นบริการที่ต้องใช้ทักษะและเทคโนโลยีขั้นสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาประเทศ (พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561, 2561) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องและรองรับยุทธศาสตร์พัฒนากำลังคนสนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2560 - 2564 (ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580), 2561) ที่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสากล เพื่อรองรับการพัฒนาของเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะนิสัย อุตสาหกรรมมีคุณธรรมจริยธรรม และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ส่งเสริมความร่วมมือสถานประกอบการและประชาสังคมในรูปแบบประชารัฐ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาในทุกมิติ ให้สอดคล้องกับบริบทของภาคการผลิตและบริการในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยร่วมกันเพิ่มขีดความสามารถของคณาจารย์ ครู และบุคลากรทางการศึกษา และครูฝึกในสถานประกอบการ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนในยุค Education 4.0 มัธยมศึกษาไทย 4.0 จึงจะเป็นส่วน

หนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ต้องอาศัยทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะครูต้องปรับการเรียนการสอนตามแนวการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ ใช้พื้นที่เป็นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน อันจะสามารถสนองนโยบายการศึกษาเพื่อการมีงานทำได้สำเร็จในที่สุด การจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจึงจะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ แต่ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้อาศัยตามวิธีระบบ (System Approach) หรือที่นิยมเรียกว่า IPO model ซึ่งเป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Walley, P., 2017); (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) เป็นรูปแบบที่แสดงองค์ประกอบย่อยของระบบ 4 ส่วน ได้แก่ ปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) ผู้วิจัยได้ประยุกต์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ จึงได้แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (อุดม ชูลีวรรณ, 2559); (ณรงค์ อภัยใจ, 2560); (สมศรี เณรจาที, 2560); (Deissinger, T., 2015) ซึ่งมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมฯ (ทวิศึกษา) มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคม

นอกจากนี้ ยังพบว่าผลการวิจัยในครั้งนี้อีกมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่พบว่าการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เป็นประโยชน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจ จึงควรดำเนินการต่อไปอย่างเป็นระบบ จริงจัง ต่อเนื่อง แล้วจะบังเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561); (รัตนากันทรธรรม, 2560); (คำภาสน์ บุญเติม, 2561); (เชียวชาญ ดวงใจดี, 2562); (สุมาลัย บุญรักษา, 2562); (Fässler, J., 2018) เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นตรงกันว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์

ผลการวิจัยสะท้อนได้ว่า การจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อนักเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สะท้อนความสำคัญของการวิจัย จึงขอเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับส่วนราชการระดับนโยบาย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เรียนร่วมฯ (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้ชัดเจน มั่นคงต่อเนื่องไม่เปลี่ยนแปลง โรงเรียนสามารถแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติได้โดยสะดวก และควรสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเพียงพอ ควรคงนโยบายนี้ไว้และโดยให้แปลงสู่การปฏิบัติได้เหมาะสม กับบริบทและอนาคตภาพที่ต้องการ อันจะบังเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคมสืบไป 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับโรงเรียน 2.1) โรงเรียนควรสามารถแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ได้อย่างมุ่งมั่นและต่อเนื่อง พัฒนาและยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา เน้นประโยชน์ ของนักเรียนและชุมชน สนองความต้องการของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จัดให้มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ และสร้างความร่วมมือทั้งกับภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง 2.2) ควรเร่งพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคขั้นสูงในการปฏิบัติงานการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ใน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยมีแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมตามวิธีระบบ รวมทั้งมีการ ปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการจัดการศึกษาเรียนร่วม โดย 2.2.1) ความร่วมมือที่จริงจังและต่อเนื่อง มีความชัดเจนในการแบ่งหน้าที่ปฏิบัติ และร่วมมือ ร่วมใจอย่างแท้จริง 2.2.2) เน้นการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง 2.2.3) การมุ่งประโยชน์ของนักเรียน และส่วนรวมเป็นสำคัญ และ 2.2.4) การพัฒนางานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการ วิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาเรียน ร่วม และ ควรศึกษาวิจัยรูปแบบหรือแนวทางอื่น ๆ ที่ส่งผลทางบวกต่อการบริหารจัดการศึกษา เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2559 -2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- คำภาสน์ บุญเติม. (2561). ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิศึกษา) . วารสารราชภัฏ, 20(2), 25-32.
- เชี่ยวชาญ ดวงใจดี. (2562). แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วม อาชีวศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1), 581-595.

- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส . ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1-74 (13 ตุลาคม 2561).
- พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2561. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 34 ก หน้า 1-33 (14 พฤษภาคม 2561).
- รัตนา จันทรธรรม. (2560). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนระบบทวิศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเชื่อมโยงสู่อาชีพ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศรี เณรจาที. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 14(27), 10-20.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. (2563). รายงานการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก Eastern Economic Corridor (EEC). ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). การจัดการศึกษาโครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารประกอบการประชุมการจัดการศึกษาที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพตามแนวทางทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). แนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ส.ศรีวิไล.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2559. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิค.
- สุมาลย์ บุญรักษา. (2562). การประเมินโครงการจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23 จังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา วิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุดม ชูลีวรรณ. (2559). รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Deissinger, T. (2015). The German dual vocational education and training system as 'good practice'? journals.sagepub.com 690, 30(5), 557-567.
- Fässler, J. (2018). IMPLEMENTING THE DUAL EDUCATION SYSTEM: THE SUCCESS, THE CHALLENGES AND THE FUTURE. Retrieved August 12, 2019, from <https://www.alpla.com/en/blog/2018/03/ implementing-dual-education-system>
- Walley, P. (2017). Introduction to operations management. In The Open University (2017) Milton Keynes. The Open University.